

Уредио

Проф. др Бошко Сувајцић

Рецензенти зборника

Академик Нада Милошевић-Ђорђевић

Др Миодраг Матицки

Др Биљана Сикимић

Текстове рецензирани

Др Биљана Сикимић

Проф. др Весна Марјановић

Проф. др Јасмина Јокић

Проф. др Немања Радуловић

Др Смиљана Ђорђевић Белић

Др Данка Лајић Михајловић

Др Лидија Делић

5959595959595959595959595959595959

САВРЕМЕНА СРПСКА ФОЛКЛОРИСТИКА IV

Уређивачки одбор

Проф. др Александар Јерков
Др Весна Марјановић
Др Биљана Сикимић
Др Јелена Јовановић
Др Данијела Петковић
Др Бранко Златковић
Проф. др Саша Кнежевић
Проф. др Јеленка Пандуревић

Удружење фолклориста Србије
Универзитетска библиотека
„Светозар Марковић”

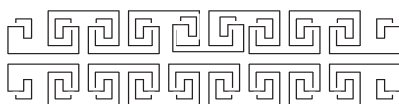
Београд
2017

Данијела Р. Петковић
petkovic.danijela@yahoo.com
Институт за књижевност и уметност
Београд

UDK 821.163.41.09:398(497.16)
929 Kostić D.: [821.163.41.09:398

ДРАГУТИН КОСТИЋ КАО ПРОУЧАВАЛАЦ УСМЕНЕ ТРАДИЦИЈЕ¹

Рад представља кратак преглед најважнијих фолклористичких истраживања Драгутина Костића, која се потпуно уклапају у главне токове проучавања усмене књижевности 30-их година прошлог века, а тичу се старости, постанка и развоја јужнословенске епске поезије, односа бугарштица и десетерачке епике, класификације епске поезије, односа усменог и писаног, улоге епског певача, те трагања за историјским прототиповима епских јунака. Утврђују се и главни методолошки оквири, међу којима доминира историјски приступ. Такође се испитују улога и позиција Д. Костића у односу на научне савременике, као и актуелност његових ставова у свом времену и данас.

Кључне речи: Драгутин Костић, постанак и развој јужнословенске епске поезије, историјски приступ, српска фолклористика између два рата

Драгутин Костић је био један од запаженијих културних посленика из прве половине XX века – књижевни историчар и критичар, марљиви проучавалац претежно усмене и средњовековне књижевности, филолог, палеограф, преводилац, писац, драматург у Народном позоришту, професор српског, латинског, старословенског језика, земљописа и историје књижевности у Врањској и Другој београдској гимназији, на Богословији и Војној академији, публициста, уредник више листова, секретар и члан управе СКЗ-а, члан Историјског друштва у Новом Саду,
¹ Рад је настао на пројекту „Српско усмено стваралаштво у интеркултурном коду” (бр. 178011), који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије

чиновник Ратног пресбириа Врховне команде и Министарства просвете у I светском рату (ЈОВАНОВИЋ 1990: 332–333; ПОПОВ 2001: 268–269; АВРАМОВИЋ 1997: 447–448; ПЕШИЋ, МИЛОШЕВИЋ-ЂОРЂЕВИЋ 1984: 126; ВЛАЈКОВИЋ 1970: 579–589; СТИПЧЕВИЋ 1982: 462, 472, 473). До сада није објављена целовита библиографија његових радова, али она броји, према сведочењу Боривоја Маринковића, умногоме заслужном за потврђивање ауторства Костићевих чланака, преко 250 библиографских јединица (ЈОВАНОВИЋ 1990: 331).² Радове из области изучавања усмене традиције објављивао је највише у периодици 20-их и 30-их година прошлог века – у *Српском књижевном гласнику*, *Прилозима проучавању народне поезије*, *Јужнословенском филологу*, *Гласнику Југословенског професорског друштва*, *Гласнику Историјског друштва*, *Нашем језику*, *Животу и раду*, *Народној одбрани*, *Времену* и бројним другим научним гласилима и листовима тога доба, потписујући се неретко само иницијалом или псеудонимом Мик. Димкић.

Кад је реч о фолклористичким истраживањима, питања која су га окупирали потпуно се уклапају у главне токове интересовања његовог времена, а то су старост, постанак и развој јужнословенске епске поезије, те трагање за историјским прототиповима епских јунака.

Супротно Маретићу, Серенсену и бројним научницима који постанак српске епике везују за Косовску битку и XIV–XV век, Костић се приклања Јагићу³ (КОСТИЋ 1931а: 619; КОСТИЋ 1933: 6–7) и указује на много већу старост нашег епског песништва, проналазећи трагове десетерца и уопште, народног стиха, у старим записима, надгробним натписима, летописима, родословима, повељама, житијима Теодосија и Доментијана, списима Св. Саве, па чак и у глагољашким рукописним зборницима и једном *Прогласу јеванђеља* из X–XI века (КОСТИЋ 1928а:

2 Овом броју треба додати и Костићеве рукописе из заоставштине Српске књижевне задруге, изгубљене у току рата, о чему сведочи Ђ. Гавела (ГАВЕЛА 1945: 47–48).

3 Настанак бугарштица Серенсен везује за област јужне Србије и две велике битке из XIV века – Маричку и Косовску, а десетерачких песама за приморску област и XVII век (СЕРЕНСЕН 1999: 100 – 108). Маретић свој став о настанку епске поезије почетком XV века донекле ублажава тврдњом да нема поузданих доказа да је настала раније (MARETIĆ 1966: 29). Јагић сматра да је првобитно, старије, епско песништво било оно дугог стиха, а да је тек крај XIV и почетак XV века означио почетак потискивања бугарштица у корист десетерачког стиха, када су важни историјски догађаји донели нове теме и утицали и на промену епског стиха (ЈАГИЋ 1963: 282–288).

□
26; КОСТИЋ 1930: 4, 6; КОСТИЋ 1931а: 619; КОСТИЋ 1933: 19–74; КОСТИЋ 1935а: 192–193).

Сматра да песма настаје непосредно после догађаја, на терену блиском збивању; она је „савременска” и „сатеренска” усмена хроника, а устихована реч, према правилима наслеђеног шаблона, гаранција је истинитости, чувар важних порука и поука, ком се верује више него прози (КОСТИЋ 1930: 4; КОСТИЋ 1933: 14–15; КОСТИЋ 1934а: 26; КОСТИЋ 1936д: 88)⁴. Одмицањем од изворног простора и времена, постепено се заборављају и мењају имена јунака, за њих приањају интернационални мотиви и тако песма од историјске – „песме-хронике” постаје мотивска – „песма-песма” (КОСТИЋ 1933: 58; КОСТИЋ 1936ц: 370; КОСТИЋ 1936д: 94–95; КОСТИЋ 1938а: 63). Питање генезе епа заокупљало је пажњу наше научне јавности током читавог XX века. Најуопштеније сагледано, формирале су се две струје мишљења – једна која развој епике сагледава као пут од архетипског модела до певања о важном историјском догађају (Руварац, Чајкановић, Путилов, Браун, и др.) и друга која обрће смер развоја – од конкретног историјског збивања ка типском мотивском обрасцу (Д. Костић, Латковић, Недић само су неки од бројних представника). Ова два концепта заправо припадају супротстављеним приступима – митолошкој и историјској школи проучавања фолклора.

Сагледавајући путеве преношења мотива и узроке супституције јунака, Костић уочава да се за јунаке везују лутајући мотиви само ако има извесне сличности између њих и стварног догађаја из живота јунака (КОСТИЋ 1935б: 452; КОСТИЋ 1936а: 209; КОСТИЋ 1938а: 63), а да се

4 Наведене тезе Костић варира и доказује у бројним чланцима, можда најподробније у раду о старости нашег епског песништва, где наглашава:

„1) да су први творци *историских* песама народних, односно народских док не постану народне, обично сами *учесници* у борбама о којима се пева, или бар *очевици*, или у најмању руку, *савременици* опеваним догађајима; да је тј. основни тип епске народне песме онај који бисмо могли назвати *савременским* и *сатеренским*, који управо једини и даје пуно право народној песми на име *историске*, не само мотивске песме;

2) да је, по свом основном схватању народних или народских, 'усмених' књижевника, насупрот схватању оних 'писмених', стихованом причању главна одлика *истинитост*: све што народна усмена књижевност сматра за важну историску истину, достојну да се и за потомство сачува у форми неизменљивој, све то она казује у стиховима, и стога нам се народна историска традиција и сачувала претежно стихована;

3) да би нове песме о новим догађајима добиле потребне веродостојности, оне се прилагођавају старим опште познатим песмама народним, које су за њих *шаблони*” (КОСТИЋ 1933: 14).

замена једног јунака другим, и то – првобитног, историјског – познијим, мотивским (КОСТИЋ 1933: 58), врши на основу аналогије имена, нпр. Милош Војиновић – Милош Обилић (КОСТИЋ 1934б: 586; КОСТИЋ 1935б: 453), карактера, нпр. Јован Кантакузин – Вукашин (КОСТИЋ 1935б: 453; КОСТИЋ 1936а: 209) или сличног назива географског простора, нпр. Дојчин из Солуна – Иван Карловић из Солина (КОСТИЋ 1935б: 455–457; КОСТИЋ 1938б: 104–110)⁵. У процесу трансформације песме дуже опстају основни мотив, тип јунака или нека карактеристична фраза⁶, док се лако губе тачни подаци и имена (КОСТИЋ 1935ц: 158). Нестабилност имена истовремено је карика која служи за изградњу контаминираних ликова, насталих спајањем више историјских прототипова (КОСТИЋ 1936ц: 365). Овакви, како Д. Костић каже, „отиписани”, епски дуговечни ликови, настали вишевековним наслојавањем, јесу и наши најпознатији јунаци – Марко, Старина Новак или Иван Сењанин (КОСТИЋ 1933: 58; КОСТИЋ 1935ц: 158). Ипак, народни певач се не води увек историјском логиком при избору јунака ког ће опевати. Неретко су познати владари мање занимљиви, па се тако више Немањића кондензује у „цара Стјепана” или више угарских владара у једног будимског краља (КОСТИЋ 1935ц: 164; КОСТИЋ 1935д: 174). Према Костићевом мишљењу, протагонисти су пре постајали они који су били ближи народу, наклоњенији гуслару или они који су се издвајали по маркантној етичкој/неетичкој црти карактера, јер песма првенствено има дидактички циљ – да моралним и патриотским вредностима подучи млађе нараштаје (КОСТИЋ 1935д: 200; КОСТИЋ 1935е: 339–340; КОСТИЋ 1936б: 278).

5 Епска песма о Дојчину настајала је постепено: најпре се асимиловала легенда о Св. Димитрију Солунском и та првобитна песма била је легендарно-историјска, народна верзија историје. Потом су, до XVI века, у песму уношени конкретни, реални детаљи из биографија солунских бранилаца (КОСТИЋ 1938б: 109–110). „Када се тако прописно описана и сасвим понародњена песма о боланом Дојчину ширила, вероватно са нашег националног југа ближе Солуну даље на север и запад по свој територији, и до Приморја, онда су локални певачи згодну њену фабулу прилагодили својој живој епизи. Тако је Дојчина заменио Иван Карловић, а Солун Солин. То је могло бити у току XVII века, с обзиром на то што је приморска варијанта забележена на почетку XVIII, а ван Приморја” (КОСТИЋ 1938б: 110).

6 „(...) тежња за фиксирањем фраза са значењем афоризама, пословица, спомоћу народних стихова, истиче се нарочито у формирању народних пословица наших. Колике од њих говоримо ми у сталној, фиксираној форми и не осећајући да су то стихови, на пр. десетерци” (КОСТИЋ 1933: 18)

Значај који Костић придаје народном певачу огледа се и у истицању важне улоге појединца за формирање прве стиховане хронике (КОСТИЋ 1935г: 30; КОСТИЋ 1936д: 87–88). Најпре је то учесник, очевидац или бар савременик важном догађају, а потом се укључују „последници”, певачи који песму прихватају, преносе и модификују (КОСТИЋ 1934а: 27). Између бројних разлога, Марко популарност дугује и неком даровитом Вишњићу који је учествовао у примарном обликовању његовог епског лика.⁷ Талентовани појединци из народа и с друге стране – из феудалне средине (сами владари, дијаци или чланови професионалних дружина) створили су две оделите форме наше епике – десетерачку и бугарштичку, које су постојале напоредо (КОСТИЋ 1935д: 184–186). По оваквом ставу, Костић се удаљава од Халанског и Кравцова, који су изворе настанка јужнословенске епике налазили искључиво у средњовековном феудалном слоју (ХАЛАНСКИЙ 1893: 136; КРАВЦОВ 1933: 61).⁸

Костић допушта међусобне утицаје бугарштица и десетерачке епике (КОСТИЋ 1935д: 192–196), чак покушава да успостави еволуциону линију по којој се дуги стих најпре разлагао на два осмерца⁹, а потом се осмерац, додавањем двосложног епитета, проширивао у десетерац (КОСТИЋ: 1933/1934а: 167; КОСТИЋ 1935д: 193). Не слаже са Серенсеновом тврдњом да је десетерац настао скраћивањем стиха од 11 или 12 слогова (КОСТИЋ: 1933: 6–7; СЕРЕНСЕН 1999: 107–108).

7 На више места Д. Костић промишља о Марковој епској популарности. Разлоге налази у Марковој присности с народом, а нарочито с певачима хроничарима, које је окуљао око себе (КОСТИЋ 1926б: 4; КОСТИЋ 1933: 47): „(...) бар један од тих Марку савремених певача био и песник ранга Вишњићева. Песме тога Маркова Вишњића вишом естетском вредношћу својом и с речитошћу којом су успевале истицати више естетске вредности његове, могле су се тим успешније одржавати у безброју обичних, повремених и пролазних песама-хроника, и дуже времена и раширити на пространји терен, те доживети и више прерада, прилагођаваних и за пријем луталачких мотива, и разним временима и разним теренима, којима је једном описани Марко пролазио до наших дана” (КОСТИЋ 1936б: 280).

8 Костић отворено замера Кравцову не само закључке који се тичу порекла епске поезије (КОСТИЋ 1935д: 186; КОСТИЋ: 1935ф: 274–275; КОСТИЋ 1935г: 30) него и преузимање лоших превода наших песама (КОСТИЋ 1933/1934б: 253–274; КОСТИЋ: 1935ф: 271–272), као и претерану историчност, неприхватање књижевних позајмица и доследно трагање за историјским прототиповима (КОСТИЋ: 1935ф: 273; КОСТИЋ 1936ц: 357), при чему овом последњем, истини за вољу, ни сам није одолевао.

9 Јагић је 1880. у часопису *Archiv für slavische Philologie* изнео закључак да је десетерац настао скраћивањем стиха бугарштица, а да је прва фаза била деоба дугог стиха на два осмерца (према: ЈАГИЋ 1963: 284).

Настојање да у *Ерлангенском рукопису* пронађе бугарштице које су се силабизирањем преформулисале у осмерачке песме оповргао је А. Шмаус (ШМАУС 1936: 211–221). Интеракцију песама дугог стиха и десетерачке епике, Костић је показао на примерима претакања мотива из песама о Другом косовском боју на старији, Први косовски циклус (КОСТИЋ 1939а: 13 – 18). Завршној фази из XVIII в. припадало би формирање дуже песме, епопеје, каква је прва песма у Богишићевој збирци (КОСТИЋ 1935д: 196; КОСТИЋ 1935г: 31; КОСТИЋ 1939а: 18), али овакве компилационе поеме (КОСТИЋ 1936а: 208) нису својствене народу, већ потичу од учених, писмених појединаца (КОСТИЋ 1936а: 205). Оне су народске и књишке, за разлику од правих народних или понародњених (народном духу прилагођених) песама (КОСТИЋ 1935д: 195–197; КОСТИЋ 1935г: 31–32).

Осим ове класификације према пореклу, Костић епске песме дели и према природи радње на јуначке, полујуначке и нејуначке. Прве опевају борбе и мегдане, и могу али и не морају бити историјске (КОСТИЋ 1935д: 201; КОСТИЋ 1935г: 32). Оне су хроничарске, настале убрзо после боја (КОСТИЋ 1934а: 27–33; КОСТИЋ 1936д: 88; КОСТИЋ 1936ц: 370), па стога и „моменатне” (КОСТИЋ 1939а: 18), или касније спеване, тзв. „утешне” – о типичном националном представнику који проноси славу поробљеног народа сукобљавајући се са славним и непобедивим непријатељем, нпр. „Марко пије уз рамазан вино” (КОСТИЋ 1937б: 219–220). У полујуначке се убрајају песме о женидби, „друштвеноетичне” (КОСТИЋ 1939б: 364) и мотивске, романтичне, „импортиране”, песме с лутајућим мотивима, (КОСТИЋ 1935б: 452; КОСТИЋ 1935г: 32), тј. „песме-приче” или „песме-песме” (КОСТИЋ 1936ц: 370; КОСТИЋ 1938а: 63), а под нејуначким песама подразумевају се „фамилијарне” (КОСТИЋ 1935д: 201). Костић не прихвата усвојену жанровску „теорију прелаза”, по којој би „епсколирске” песме биле средња карика у еволуцији од старијих лирских ка млађим епским песмама. Он сматра да је већина наших песама „епсколирска” и да је то основни и првобитни жанр нашег усменог песништва (КОСТИЋ 1935г: 33–34; КОСТИЋ 1935д: 201). И епске и лирске песме одсликавају реални друштвено-историјски моменат:

□
Још јасније показују песме ове да у „усмену народну хронику” не треба убројавати само епске, мушке, гусларске, него да њој припадају и женске (и не само овакве „колске”). Само, овака „женска” усмена народна хроника бележи моменте ређе историске и народне, [а] више друштвене, локалне, личне (КОСТИЋ 1935х: 413).

Још једно важно питање које га је занимало, а било је, према његовом мишљењу, недовољно расветљено у нашој фолклористици, јесте однос усменог и писаног. Откривање десетерца у средњовековној књижевности показало је утицај народног песништва на писану реч, на супрот преовлађујућем мишљењу које је учавало једино једносмеран уплив црквене литературе у усмену. Интеракција усменог и писаног непрекидан је процес, почев од првих житија, преко антикалуђерске сатире пронађене у париском глагољичком зборнику из XIV века, записа који је сматрао једном од најстаријих песама на народном језику (КОСТИЋ 1928а: 26), затим појединих песама *Ерлангенског рукописа* и Богишићевог зборника, до додире два вида књижевности у ђачким песмарицама 19. века (КОСТИЋ 1937а: 64–73; КОСТИЋ 1937ц: 453–459) и хроничарским песмама о балканским ратовима. Уочио је повратни утицај штампаних збирки на савремене гусларе (КОСТИЋ 1903: 12–18), трагове Вишњићевих стихова у Његошевим и Бранковим (КОСТИЋ 1936д: 95), или „сокачких” песама у Радичевићевом опусу (КОСТИЋ 1937а: 66), али и присвајање ауторских творевина као народних – нпр. Качићеве и Његошеве песме (КОСТИЋ 1903: 12–13).

Препознајљиво подручје Костићевих истраживања било је и пасионирано трагање за историјским прототиповима епских јунака. Суверено је одгонетао ко је послужио као узор леђанском краљу Михаилу (КОСТИЋ 1937д: 21–27), Вучи Џенералу (КОСТИЋ 1937б: 213–220), Кајици Радоњи (КОСТИЋ 1935б: 453; КОСТИЋ 1937ф: 119–120), Максиму Црнојевићу (КОСТИЋ 1940: 32), Старини Новаку, (КОСТИЋ 1935б: 454), ко је Марку певао кроз Мироч (КОСТИЋ 1937е: 255–261), који је то Милош био у Латинима, а који на Косову (КОСТИЋ 1934б: 581–589), како су у песму ушли Остоја Рајаковић Угарчић (КОСТИЋ 1926а: 4; КОСТИЋ 1931а: 611–619), три ћерке елбасанског војводе Ђорђа Арианита (КОСТИЋ 1939б: 361–368) и београдски механџија Ђел Никола (КОСТИЋ 1935и: 237–239), како је Змај Огњени Вук добио

надимак (КОСТИЋ 1939ц: 95–98), кад је рођен Марко Краљевић (КОСТИЋ 1936е: 179–190) и где је његов гроб (КОСТИЋ 1928б: 23), где је спаљен Свети Сава (КОСТИЋ 1941: 14), а где је била кула Небојша (КОСТИЋ 1931б) итд. У *Тумачењу друге књиге „Српских народних пјесама” Вука С. Караџића*, замишљеном као лексиколошком приручнику који би осветљавао најпознатију Вукову збирку, сабрао је историјске податке о јунацима, географске појединости и објашњења појединих идиома и израза (КОСТИЋ 1937ф).

Управо је филологија једна од области интересовања Драгутина Костића којој се посветио напоредо с проучавањима историје и поетике усмене књижевности. Занимљиво је етимолошко повезивање лексема кобила – коб – кобац, ждребе и жреб у студији о коњу, прасловенском демонском бићу (КОСТИЋ 1931с: 3–19). Овакви, како аутор каже, „митофилски и паганофилски” излети у етнологију (КОСТИЋ 1931с: 4), нису много чести у Костићевом опусу, али треба поменути занимљиве белешке о зету-аманету, обичају замењивања ружног младожење (КОСТИЋ 1940: 32), затим о средњовековној пракси утискивања иницијала на прстен, мач, клобук (КОСТИЋ 1936ф: 252–255) или тумачење Вишњићевих „крвавих барјака” (КОСТИЋ 1936г: (24)). Међу бројним палеографским истраживањима издваја се утврђивање времена настанка белешке извесног дијака Божицара на корицама апостола који је преписивао – Д. Костић утврђује да је то најстарији помен Косовског боја, писан на дан битке (КОСТИЋ 1929: 4).

Кад је реч о методологији Костићевих истраживања, уочљива је доминација историјског приступа. Према занимању за развој епске поезије и одраз историје у епизи, као и по трагању за најархаичнијом варијантом, временом и простором њеног настанка, близак је ставовима зачетника руске историјске школе проучавања фолклора Всеволода Милера (уп. АЗБЕЛЕВ 2010: 103–120). Иако се залагао се за методолошки плурализам, у пракси га није доследно спроводио, ретко се померајући са историјско-филолошког курса. Ипак, неке тезе о самосталном развоју епике код различитих народа и могућности настанка паралелних садржаја без непосредног утицаја, а на основу сличних животних реалија и истог друштвеног ступња (КОСТИЋ 1936б: 276), указују на ставове антрополошке школе. Исто тако, иако се оштро супротставља компаративној

методи Н. Банашевића, који позајмицама из француско-италијанских витешких спевавања објашњава мотивске сличности наше и западноевропске епике (в. BANASHEVIĆ 1926: 224–244; БАНАШЕВИЋ 1935а)¹⁰, Костић допушта утицаје, али не у фази формирања него тек у каснијој етапи обликовања епике, када песме већ прелазе у мотивске (КОСТИЋ 1936а: 198). Истицањем значаја теренског истраживања нових песама, чак и лошијих варијаната, за одгонетање општих принципа спевавања, антиципира актуелне приступе фолклору.¹¹

Истраживања усменог стваралаштва између два светска рата, у време када је Драгутин Костић активно делао, било је златно доба проучавања епске поезије. Питања старости, развоја, историјске веродостојности или пак тумачење појединих стихова, какви су завршни у песми „Бановић Страхиња”¹², били су повод да се о њима наизменично полемише у ширем научничком кругу. На страницама водећих и оних мање познатих часописа и дневних новина одвијале су се својеврсне утакмице у

10 Оштра, жучна, дуга полемика између Банашевића и Костића 30-их година прошлог века није се ограничавала само на научне критике поводом студија и чланака опонената. Обојица научника готово да нису пропуштала прилику да један другом оповргну ставове и упуте јетке речи у бројним књижевнотеоријским текстовима, па чак и у приказима часописа (уп. најважније: КОСТИЋ 1936а: 196–209; КОСТИЋ 1936б: 264–280; КОСТИЋ 1936ц: 356–375; КОСТИЋ 1936х: 211–223; БАНАШЕВИЋ 1935б: 229–230; БАНАШЕВИЋ 1936а: 121–122; БАНАШЕВИЋ 1936б: 532–534; БАНАШЕВИЋ 1936ц: 611–622).

11 Примери песама насталих непосредно након важних бојева (Мађарска буна, српско-турски ратови, балкански ратови) послужили су му да докучи начин спевавања епске поезије у даљој прошлости, као и потоње путеве замене јунака и уопштавања догађаја (КОСТИЋ 1933: 13–15; КОСТИЋ 1934а: 27–33). Овакав „метод истраживања уназад” (КОСТИЋ 1933: 13), „од данас за јуче” (КОСТИЋ 1937г: 144), који укључује актуелна теренска истраживања, у Костићево време није био општеприхваћени приступ: „Г. Костићева ’закључивања од данас за јуче и од јуче за прекјуче’ (...) могла би нас довести до десетерачких хроничарских песама о Потопу!” (БАНАШЕВИЋ 1936б: 528).

12 Завршни стихови Милијине песме о Страхињиној неверној љуби поделили су учене фолклористе. У бројним чланцима, често и у наставцима, највише на страницама *Нашег језика* и *Прилога проучавању народне поезије*, они су пасионирано тумачили необичан Банов поступак на крају песме, делећи се на два супротстављена блока. Први, малобројнији, заговарао је тезу о Бановом компромису ради помирења с угледном тазбином (ПРОДАНОВИЋ 1936: 26–32; КОСТИЋ 1936и: 113–118; КОСТИЋ 1936ј: 264–271; КОСТИЋ 1937х: 110–117), а други, с много више заступника, тумачио је исход чувене песме као Банов раскид с Југовићима (КРСТИЋ 1935: 241–242; КРСТИЋ 1936: 172–179; ПОПОВИЋ 1936: 1–13; ВУШОВИЋ 1936: 85–89; ТОМАНОВИЋ 1936: 113–114; ЂУКИЋ 1936: 115–116; ТРИВУНАЦ 1936: 177–189). О овоме подробније: МЕДЕНИЦА 1965: 70–80.

којима су истраживачи истрајно сучељавали ставове о једним те истим питањима. Тезе и противтезе, реферати и одговори на њих, „утуци” и „утуци на утуке” надовезивали су се, и од броја до броја чекали с нестрпљењем. Драгутин Костић је био у центру збивања, ратујући пером на више фронтова. Своје ставове је упорно бранио, варирао и истрајно доказивао у бројним студијама, чланцима, па и приказима и узгредним белешкама. Запамћене су његове полемике у наставцима с Банашевићем, Станојевићем, Латковићем, Ћоровићем, Крстићем, а повремено су оштре ноте стизале и од Шмауса, Богдана и Павла Поповића. Насупрот овом „академскијем” кругу (МЕДЕНИЦА 1965: 76), могао се назрети супротан табор, у коме су се међусобно подржавали Костић, Продановић, Стефановић, Динић, Тохол и донекле Лалевић. Одељени научни кружоци умногоме су одређивали профил ондашњих гласила, па с тим у вези треба поменути да за Костића није било места у једном од водећих књижевних часописа тога доба – *Прилозима за књижевност, језик, историју и фолклор*, које је основао и уређивао Павле Поповић.

Од научних савременика био је више оспораван него хваљен. Цењен је као ерудита, добар зналац у области историје и језика, који се хвата у коштац са питањима наизглед решеним и лаким: „Г. Костића, како изгледа, нарочито привлачи да расправља питања о којима нам се на први поглед чини да се нема богзнашта рећи, или која за нас нису ни постојала” (ДИНИЋ 1935: 269). С друге стране, замеран му је приступ – претеривање у историјској идентификацији, генерализација, лабава и натегнута аргументација, домишљање, доказивање веродостојности засновано на именима и сл. Мада је Банашевић упамћен као најљући Костићев опонент¹³, иза мирних, сталожених, одмерених примедби Вида Латковића, крије се много аргументованија и убедљивија критика. Она се провлачи у низу његових теоријских текстова и приказа актуелних издања, писаних све до 50-их година прошлог века, готово две деценије после најактивнијег Костићевог деловања (в. нпр. ЛАТКОВИЋ 1934: 265; ЛАТКОВИЋ 1953: 22–23; ЛАТКОВИЋ 1954а: 198–199; ЛАТКОВИЋ 1954б: 335), а реферат о Костићевој „Песми о верном слуги” из 1936. представља најбољи пресек свих замерки Латковића и осталих савременика Костићевим закључцима и методама (ЛАТКОВИЋ 1936: 137–150).

13 В. напомену 9.

Слика је данас у понечему другачија: одбачене су неке његове класификације епске поезије, теза о промени стиха, поједине идентификације прототипова, али су зато његови ставови о односу усменог и писаног, настанку и развоју епике, улози певача, преносима мотива и контаминацијама јунака – још увек актуелни. Костић је, одговарајући на критике, истицао да проучавање народне поезије мора да прибегне домишљањима и да је нарочита смелост написати баш та довијања и домишљања. Главно је решити проблем. Био је противник „хипотетичког стилизовања” и заклањања иза „можда”, „кад би”, „ако”, „као да” (КОСТИЋ 1936к: 151). Парадоксално, али управо су га прецизност и категоричност, којима је тежио, коштали боље научне позиције у свом времену – недостајало је више оног „можда”, „ако” и „кад би” у описивању поетске материје, која се одувек опирала строгој дефиницији и праву на последњу реч.

Цитирана литература

- АВРАМОВИЋ, Сима. *Енциклопедија српске историографије*. Београд: Knowledge, 1997.
- АЗБЕЛЕВ, Сергей Николаевич. „Академик Всеволод Федорович Миллер и историческая школа русских былинноведов”. *Проблемы филологии: язык и литература*, 1 (2010): 103–120.
- БАНАШЕВИЋ, Nikola. „Le cycle de Kosovo et les chansons de geste”. *Revue des études slaves*, tome 6, fascicule 3–4, (1926): 224–244.
- БАНАШЕВИЋ, Никола. *Циклус Марка Краљевића и одјеци француско-талијанске витешке књижевности*. Скопље: Скопско научно друштво, 1935а.
- БАНАШЕВИЋ, Никола. „Прилози проучавању народне поезије, год. I, св. 1, 1934” (приказ). *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, 15, св. 1–2 (1935б): 228–231.
- БАНАШЕВИЋ, Никола. „Прилози проучавању народне поезије, књ. I, св. 2 и књ. II, св. 1–2, 1934–1935” (приказ). *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, 16, св. 1 (1936а): 119–125.

- БАНАШЕВИЋ, Никола. „О постанку и развоју косовског и Марковог циклуса”. *Српски књижевни гласник*, XVII, књ. XLVII, бр. 7 (1936б): 532–534.
- БАНАШЕВИЋ, Никола. „О постанку и развоју косовског и Марковог циклуса II”. *Српски књижевни гласник*. XVII, књ. XLVII, бр. 8 (1936ц): 611–622.
- ВЛАЈКОВИЋ, Миодраг (ур.). *100 година Друге београдске гимназије (1870–1970)*. Београд: Друга београдска гимназија, 1970.
- ВУШОВИЋ, Данило. „Значење завршних стихова у народној песми ’Бановић Страхиња’”. *Наш језик*, IV (1936): 85–89.
- ГАВЕЛА, Ђуро. *Српска књижевна задруга под окупацијом: извештај о раду Комесарске управе*. Београд: Планета, 1945.
- ДИНИЋ, Михаило. „Dragutin Kostić. Miloš Korilić – Kobilić – Obilić” (приказ). *Прилози проучавању народне поезије*, год. II, св. 1–2 (1935): 269–270.
- БУКИЋ, Трифун. „Још о ’Бановићу Страхињи’”. *Прилози проучавању народне поезије*, год. III, св. 1–2 (1936): 115–116.
- JAGIĆ, Vatroslav. „Južnoslavenska narodna epika u prošlosti”. *Rasprave, članci i sjećanja*. Zagreb: Zora: Matica hrvatska, (1963): 255–301.
- ЈОВАНОВИЋ, Томислав. „Прилог био-библиографији Драгутина Костића”. *Археографски прилози*, 12 (1990): 329–338.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Остоја Рајаковић, по гуслама Угричић, можда Бошњак, сродник Краљевића Марка, сахрањен у цркви св. Климента у Охриду”. *Време* 1671 (15. 8. 1926а): 4.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Зашто је Марко Краљевић, иако ’незнатна историјска личност’ постао највећим јунаком народним”. *Време*, 1676 (20. 8. 1926б): 4.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Антикалуђерска сатира из времена Косовског Боја”. *Време*, 2173 (6, 7, 8. и 9. 1. 1928а): 26.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Где је гроб Марка Краљевића”. *Време*, 2173 (6, 7, 8. и 9. 1. 1928б): 23.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Најстарија белешка о Боју на Косову, писана од очевидца за време саме битке”. *Време*, 2538 (16. 1. 1929): 4.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Наша епска поезија старија је но што мисле наши највећи научници”. *Време*, 2946 (9. 3. 1930): 4, 6.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Остоја Рајаковић Угарчић”. *Српски књижевни гласник*, XII, књ. XXXIII, бр. 8 (1931а): 611–619.

- ☐
- КОСТИЋ, Драгутин. *Где је била Небојша?: прилог историји тврђаве и града Београда*. Београд: Планета, 1931б.
- KOSTIĆ, Dragutin. „Staroverski božanstveni konj: etnološko-filološka domišljanja”. Preštampano iz *Glasnika Jugoslovenskog profesorskog društva* (oktobar 1931c): 3–19.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Старост народног епског песништва нашег”. Прештампано из *Јужнословенског филолога*, XII (1933): 3–74.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Још једна бугаршлица из 18. века у Ерлангенском зборнику”. *Јужнословенски филолог*, XIII (1933/1934а): 165–169.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Сербский эпос” (приказ). *Јужнословенски филолог*, XIII (1933/1934б): 253–274.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Значај стиха у усменој књижевности за оцену веродостојности казаног”. *Прилози проучавању народне поезије*, I, св. 1–2 (1934а): 25–33.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Који је то Милош био у Латинима”. *Српски књижевни гласник*, XV, књ. XLI, бр. 8. (1934б): 581–589.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Најстарије песме о Светом Сави”. *Српски књижевни гласник*, XVI, књ. XLIV, бр. 3 (1935а): 187–193.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Преноси народних песама с једнога јунака на другога”. *Српски књижевни гласник*, XVI, књ. XLV, бр. 6 (1935б): 452–457.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Неколико бележака о народној традицији”. *Прилози проучавању народне поезије*, II, св. 1–2 (1935ц): 156–168.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Песма о верном слуги”. *Глас СКА*, CLXVIII, II раз., 86 (1935д): 137–202.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Усмена хроника народа”. *Народна одбрана*, 21 (1935е): 339–340.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Сербский эпос” (приказ). *Руски архив*, XXX–XXXI, год. 8 (1935ф): 270–275.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Разликовање народних епских песама”. *Прилози проучавању народне поезије*, год. II, св. 1–2 (1935г): 30–34.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Мићун Павићевић: Народне пјесме (Црна Гора и Дукађин)” (приказ). *Српски књижевни гласник*, XVI, књ. XLIV, бр. 5 (1935х): 412–413.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Једна песма из Београда пре двеста година”. *Прилози проучавању народне поезије*, год. II, св. 1–2 (1935и): 237–239.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Новији прилози проучавању народне поезије”. *Српски књижевни гласник*, XVII, књ. XLVII, бр. 3 (1936а): 196–209.

- КОСТИЋ, Драгутин. „Најновији прилози проучавању народне поезије II”. *Српски књижевни гласник*, XVII, књ. XLVII, бр. 4 (1936б): 264–280.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Најновији прилози проучавању народне поезије III”. *Српски књижевни гласник*, XVII, књ. XLVII, бр. 5 (1936ц): 356–375.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Значај Филипа Вишњића за историју наше књижевности”. *Зборник у славу Филипа Вишњића и народне песме*. Београд: Издање Одбора за прославу Филипа Вишњића, 1936д: 85–95.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Кад је рођен Марко Краљевић”. *Глас СКА*, CLXXI, II разред, 88 (1936е): 179–190.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Клобук свиле беле” *Прилози проучавању народне поезије*, год. III, св. 2 (1936ф): 252–255.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Крвав барјак у нашој народној песми можда је био поларна светлост”. *Време*, 5118 (11, 12, 13. и 14. 4. 1936г): (24).
- КОСТИЋ, Драгутин. „Најновији прилози проучавању српске поезије”. *Српски књижевни гласник*, XVII, књ. LXVIII, бр. 3 (1936х): 211–223.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Значење завршних стихова у народној песми ’Бановић Страхиња’”. *Наш језик*, IV (1936и): 113–118.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Још о значењу завршних стихова у народној песми ’Бановић Страхиња’”. *Наш језик*, IV (1936ј): 264–271.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Одговор” (В. Латковићу на реферат о „Песми о верном слуги”). *Прилози проучавању народне поезије*, год. III, св. 1 (1936к): 150–153.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Ђачка песмарица из доба Бранкова школовања у Карловцима”. *Гласник Историјског друштва у Новом Саду*, књ. X, 1, 27 (1937а): 64–73.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Вуча Ценерал и син му Велимир”. *Гласник Историјског друштва у Новом Саду*, књ. X, 2, 28 (1937б): 213–220.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Три песме о ’паденију Србије’ год. 1813. у песмарицама војвођанских ђака”. *Гласник Историјског друштва у Новом Саду*, књ. X, 4, 30 (1937ц): 453–459.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Леђански краљ Михаило”. *Прилози проучавању народне поезије*, год. IV, св. 1 (1937д): 21–27.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Ко је Марку певао кроз Мироч”. *Прилози проучавању народне поезије*, год. IV, св. 2 (1937е): 255–261.
- КОСТИЋ, Драгутин. *Тумачење друге књиге „Српских народних пјесама” Вука С. Караџића*. Београд: Државна штампарија, 1937ф.

- КОСТИЋ, Драгутин. „Dr. Maximilian Braun: 'Kosovo'” (научни преглед). *Српски књижевни гласник*, XVIII, књ. LI, бр. 2 (1937г): 144–148.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Завршно о завршним стиховима у Вукову 'Бановићу Страхињи’“.
Наш језик, V (1937х): 110–117.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Марко Барбадиго и наш епски Марко”. *XX век: књижевност, наука, уметност, друштво*, I, бр. 1 (јануар 1938а): 62–66.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Народна епика о боланом Дојчину”. *XX век: књижевност, наука, уметност, друштво*, I, бр. 4 (април 1938б): 104–110.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Два косовска циклa”. *Прилози проучавању народне поезије*, год. VI, св. 1 (1939а): 1–18.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Три сестре Арбанке”. *Српски књижевни гласник*, XX, књ. LVII, бр. 4 (1939б): 361–368.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Откуд Змај-Огњаном Вуку тај надимак”. *Прилози проучавању народне поезије*, год. VI, св. 1 (1939ц): 95–98.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Женидба Максима Црнојевића”. *Време*, 6560 (27, 28, 29, 30. 4. 1940): 32.
- КОСТИЋ, Драгутин. „Где је била 'Чупина Хумка' крај које је спаљен Свети Сава”.
Време, 6826 (26. 1. 1941): 14.
- КРАВЦОВ, Николай Иванович. „Сербские юнацкие песни”. *Сербский эпос*. Москва, Ленинград: Academia, 1933: 7–204.
- КРСТИЋ, Бранислав. „Значење завршних стихова народне песме 'Бановић Страхиња’“.
Прилози проучавању народне поезије, год. II, св. 1–2 (1935): 241–242.
- КРСТИЋ, Бранислав. „Још нешто о завршним стиховима песме 'Бановић Страхиња’“.
Наш језик, IV (1936): 172–179.
- ЛАТКОВИЋ, Видо. „Кравцов, Н. Сербский эпос” (реферат). *Прилози проучавању народне поезије*, год. I, св. 1–2 (1934): 263–269.
- ЛАТКОВИЋ, Видо. „Драг. Костић. Песма о верном слуги” (реферат). *Прилози проучавању народне поезије*, год. III, св. 1–2 (1936): 137–150.
- ЛАТКОВИЋ, Видо. „О певачима српскохрватских народних песама до краја XVIII века”.
Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор, XX, св. 3–4 (1954а): 184–202.
- ЛАТКОВИЋ, Видо. „Бенедикт Курипечић, Путопис кроз Босну, Србију, Бугарску и Румелију 1580” (приказ). *Прилози за књижевност, језик, историју и фолклор*, XX, св. 3–4 (1954б): 333–335.

- ЛАТКОВИЋ, Видо. „О јуначкој епизи на српскохрватском језику”. *Чланци из књижевности*.
Цетиње: Народна књига, 1953: 16–32.
- МАРЕТИЋ, Тома. *Naša narodna epika*. Београд: Nolit, 1966.
- МЕДЕНИЦА, Радосав. *Бановић Страхиња у кругу варијаната и тема о невери жене у народној епизи*, књ. CCCLXXXI. Београд, САНУ: 1965.
- ПЕШИЋ, Радмила и Нада Милошевић-Ђорђевић. *Народна књижевност*. Београд: „Вук Крачић”, 1984.
- ПОПОВ, Чедомир (ур.). *Српски биографски речник*. 5, Кв – Мао. Нови Сад: Матица српска, 2011.
- ПОПОВИЋ, Богдан. „О ’последњим стиховима’ песме ’Бановић Страхиња’”. *Прилози проучавању народне поезије*, год. III, св. 1–2 (1936): 1–13.
- ПРОДАНОВИЋ, Јаша. „Бановић Страхиња и његова љуба”. *Прилози проучавању народне поезије*, год. III, св. 1–2 (1936): 26–32.
- СЕРЕНСЕН, Асмус. *Прилог историји развоја српског јуначког песништва*. Београд: Завод за уџбенике и наставна средства: Вукова задужбина; Нови Сад: Матица српска, 1999.
- СТИПЧЕВИЋ, Светлана. *Књижевни архив Српске књижевне задруге: 1892–1970*. Београд: Српска књижевна задруга, 1982.
- ТОМАНОВИЋ, Васо. „Још о ’Бановићу Страхињи’”. *Прилози проучавању народне поезије*, год. III, св. 1–2 (1936): 113–114.
- ТРИВУНАЦ, Милош. „Бановић Страхиња”. *Прилози проучавању народне поезије*, год. III, св. 1–2 (1936): 177–189.
- ХАЛАНСКИЈ, Михаил Георгиевич. „Јужно-славјанские сказания о Кралевице Марке в связи с произведениями русского былевого эпоса. Сравнительные наблюдения в области героического эпоса южных славян и русского народа”, гл. III, V. *Русский филологический вестник*, Т. XXIX, год. 15, св. 1 (1893): 108–144.
- ШМАУС, Алојз. „Има ли бугарштица у Ерлангенском рукопису”. *Прилози проучавању народне поезије*, год. III, св. 1–2 (1936): 211–221.

DRAGUTIN KOSTIĆ AS A RESEARCHER OF ORAL TRADITION

Summary

Dragutin Kostić was one of the most noted cultural workers in the first half of the XX century, the author of over 250 bibliographic units. His folkloristic research fits into the mainstreams of the study of oral literature of the 1930s: the age, the beginning and the development of South Slavic epic poetry, the relationship between bugarštica and the decasyllabic epic poetry, the classification of epic poetry, the relationship between oral and written, the role of an epic singer, and search for historical prototypes of epic heroes. When it comes to the methodology of Kostić's research, the dominance of the historical approach is noticeable, although some of his theses are close to anthropological school's point of view and to the comparative method. His stands are also close to modern approaches to folklore in emphasizing the importance of field research.

The thirties of the last century were the golden age of studying epic poetry. On the pages of the leading newsletters, scientific wars were taking place and opposing camps were formed. Dragutin Kostić was at the center of these events, waving his feathers on several fronts. He was more often considered controversial than praised by scholars. Today, some of his classifications of epic poetry, the thesis on the change of verse, certain prototype identification have been rejected, but his views on the relation between oral and written, the emergence and evolution of the epic, the role of singers, motifs and heroes' contaminations are still current.

Keywords: Dragutin Kostić, emergence and evolution of South Slavic epic poetry, historical approach, Serbian folklore between the two wars

УВОДНА РЕЧ.....5

I

Снежана Д. Самарџија.....11
ЗАБОРАВЉЕНИ. ОСВРТ НА МЕЂУРАТНЕ ТОКОВЕ ИСТРАЖИВАЊА
СРПСКЕ ЕПИКЕ

Данијела М. Поповић Николић, Зоја С. Карановић.....39
МАРИНКО СТАНОЈЕВИЋ КАО САКУПЉАЧ ФОЛКЛОРНЕ ГРАЂЕ
ТИМОЧКЕ КРАЈИНЕ

Соња Д. Петровић.....65
ЗБИРКА НАРОДНИХ ПЕСАМА ИЗ ВАСОЈЕВИЋА МИОДРАГА С.
ЛАЛЕВИЋА

Данијела Р. Петковић.....83
ДРАГУТИН КОСТИЋ КАО ПРОУЧАВАЛАЦ УСМЕНЕ ТРАДИЦИЈЕ

Дејан В. Ајдачић.....101
ОКСАНА МИКИТЕНКО – УКРАЈИНСКИ ПРОУЧАВАЛАЦ СРПСКОГ
И БАЛКАНСКОГ ФОЛКЛОРА

Зона В. Мркаљ.....116
АУТОРИ ЧИТАНКИ И ШКОЛСКИХ ПРИРУЧНИКА КАО ПРОУЧА-
ВАОЦИ ФОЛКЛОРА

Марина П. Младеновић Митровић.....131
СВЕШТЕНИЦИ КАО САКУПЉАЧИ СРПСКИХ НАРОДНИХ
ПРИПОВЕДАКА У 19. ВЕКУ У КОНТЕКСТУ КУЛТУРНЕ СТРА-
ТИФИКАЦИЈЕ

Желька В. Пржуљ.....	151
ПОДЗЕМНИ ТОКОВИ ТРАДИЦИЈЕ У ПРИПОВЈЕДАЧКОМ ПОСТУПКУ БРАНКА ЋОПИЋА	

II

Бошко Ј. Сувајцић.....	169
ЈУЖНОСЛОВЕНСКА ЕПСКА ПОЕЗИЈА – МОСТ ИЛИ ГРАНИЦА	

Оксана Олегівна Микитенко.....	191
ПОМИНАЛЊНЕ ОПЛАКУВАЊА В КОНТЕКСТІ КАЛЕНДАРНОЇ ОБРЯДОВОСТІ (НА МАТЕРІАЛІ БАЛКАНОСЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФОЛКЛОРНОЇ ТРАДИЦІЇ)	

Ненад Р. Љубинковић.....	204
БИЉАРИЦЕ – БИЉАРЕ – ВИЛЕ. ОБРЕДНИ ОДЛАЗАК „У БИЉЕ”, ЂУРЂЕВДАН, ИВАЊДАН И РАЗДОБЉЕ ТЗВ. ЖЕНСКИХ ПРАЗНИКА	

Валентина Д. Питулић.....	215
СВАТОВСКИ ОБИЧАЈИ И ПЕСМЕ ИЗ ПРИЗРЕНА У ЗАПИСИМА ИВАНА СТЕПАНОВИЧА ЈАСТРЕБОВА	

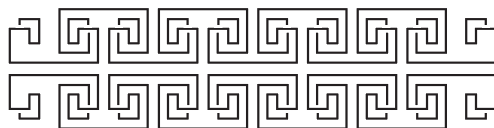
Ана В. Вукмановић.....	239
ПРЕКОРАЧЕНА ГРАНИЦА: ПРЕДСТАВА МОСТА У УСМЕНОЈ ЛИРИЦИ	

Сузана М. Ђорђевић Пејовић.....	253
СМРТ РЕЉЕ КРИЛАТИЦЕ У ЈУЖНОСЛОВЕНСКОМ КОНТЕКСТУ	

III

Андрей Б. Мороз.....	263
ПРОЕКТ ИССЛЕДОВАНИЯ ТРАДИЦИОННОЙ КУЛЬТУРЫ БЕЛО- РУССКО-РУССКОГО ПОГРАНИЧЬЯ	

Мирјана С. Закић.....	273
ПЕСМЕ УЗ ОБРЕДНО ЉУЉАЊЕ У СИРИНИЋКОЈ ЖУПИ	
Ирена Л. Медар-Тањга.....	288
ОПХОДНЕ ПОВОРКЕ СРПСКОГ СТАНОВНИШТВА У БАТКОВИЋУ (БИЈЕЉИНА)	
Љубинко Р. Раденковић, Драгана С. Ђурић.....	311
КАТАНЦИ НА МОСТОВИМА КАО НОВА ГЛОБАЛНА КУЛТУРНА ПОЈАВА	
Вера В. Шарац Момчиловић.....	329
ГРАЂА О НАРОДНИМ НОШЊАМА СРБА У БАРАЊИ У ЕТНОГРАФ- СКОМ МУЗЕЈУ У БЕОГРАДУ	
Даница Ј. Јовић.....	343
ПРИЧЕ И ПРИЧАЊА О ПОРОДИЧНИМ ПРОКЛЕТСТВИМА	
Савремена српска фолклористика IV	

САВРЕМЕНА СРПСКА ФОЛКЛОРИСТИКА IV

Издавач

Удружење фолклориста Србије
Универзитетска библиотека „Светозар Марковић”

За издавача

Проф. др Бошко Сувајцић
Проф. др Александар Јерков

Лектура и коректура

Марина Младеновић Митровић

Графички дизајн

Наташа Матовић

Штампа

Дунав

CIP - Каталогизација у публикацији -
Народна библиотека Србије, Београд

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

398(497.11)''19/20''(082)
811.163.41.09:398(082)

МЕЂУНАРОДНИ научни скуп Савремена српска фолклористика (4 ; 2016 ; Пале)
Савремена српска фолклористика IV : зборник радова / уредио
Бошко Сувајдић ... [и др.]. - Београд : Удружење фолклориста Србије :
Универзитетска библиотека "Светозар Марковић", 2017 (Београд : Дунав). -
365 стр. : илустр. ; 24 cm

Радови на срп. и рус. језику. - Тираж 500. - Напомене и библиографске
референце уз текст. - Библиографија уз сваки рад. - Резимеи на енгл. или
рус. језику уз сваки рад.

ISBN 978-86-7301-105-9

а) Фолклористика - Србија - 20в-21в - Зборници б) Српска народна
књижевност - Зборници
COBISS.SR-ID 255235596

59595959595959595959595959595959